

Ympäristölautakunta

24.03.2019

36 §

Ympäristöministeriö

Pöytäkirjanote

220 / 121 / 2010

Lausuntopyyntö hajajätevesityöryhmän loppuraportista ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 - 2017

Ympäristöministeriö on asettanut työryhmän 27.5.2007 edistämään hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa sekä koordinoimaan eri osapuolten yhteistyötä. Loppuraportti luovutettiin ympäristöministeriölle 2.3.2010.

Työryhmän rinnalle nimitettiin 2009 oikeustieteen lisensiaatti Lauri Tarasti selvittämään jätevesiasetuksen toimeenpanon nykytilaa ja siinä ilmenneitä ongelmia sekä tekemään ehdotuksen ongelmien poistamiseksi ja toimeenpanon edistämiseksi. Tarasti jätti raporttinsa 14.12.2009 ja siihen sisältyy ehdotuksia taloudellisiksi toimenpiteiksi sekä ehdotus hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa koskevaksi valtioneuvoston asetukseksi. Tarastin tekemän selvityksen mukaan jätevesien käsittelyn tehostamisesta ei ole syytä tinkiä, mutta nykyisten säännösten toimeenpanoa tulisi selkiinnyttää.

Ympäristöministeriö pyytää kunnilta lausuntoa sekä loppuraportista että luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 – 2017. Itse raportti löytyy netistä osoitteesta www.ymparisto.fi -> ajankohtaista -> lausunnolla. Tiivistelmä raportista sekä ehdotukset asetukseksi ja asetuksen täytäntöönpanon vaatimiksi taloudellisiksi toimenpiteiksi ovat liitteinä.

Liite B2

Loppuraportin ehdotuksissa on paljon hyvää. Esim. kiinteistökohtaiseen neuvontaan ehdotetaan järjestöille jaettavan valtionapua tehtävän suorittamiseksi. Valtionavun saamisen edellytys olisi kiinteistökohtaiset neuvonnat eli käynnit kiinteistöillä, ammattitaito tehtävän suorittamiseksi, neuvojalta edellytetään puolueettomuutta eli ei saa olla kytköksiä yrityksiin ja lisäksi neuvojan tulisi antaa suositus kirjallisesti, mikä järjestelmä sopii kiinteistölle. Ehdotuksessa esitetään ratkaisuja ongelmakohtiin seuraavasti:

- 1) neuvonta tulisi järjestää kiinteistökohtaisesti kiinteistöllä käymällä
- 2) neuvonta järjestettäisiin valtionavustuksen tukemana järjestöissä, joilla on asiaan kiinnostusta ja hankkivat tarpeellisen asiantuntemuksen.
- 3) ely-keskuksiin nimettäisiin jätevesineuvoja
- 4) kaikille hajajätevesiasetuksen piiriin kuuluville kiinteistöille lähetettäisiin selkeä tiedote, josta kävisi ilmi eri vaihtoehtojen kustannukset sekä muu tarpeellinen informaatio

Lisäksi raportissa on ehdotettu muutoksi voimassa olevaan asetukseen seuraavasti:

- 1) yli 70-vuotiailta ei vaadita uusia toimenpiteitä
- 2) mikäli kunnan viemäriverkko ulottuu ko. kiinteistölle 31.12.2007 mennessä, ei toimenpiteitä vaadita
- 3) mikäli kiinteistöllä tarvittavat toimenpiteet tulevat kohtuuttoman kalliiksi, saa jätevesijärjestelmän parantamiseen lisääaikaa 4 vuotta
- 4) lisäksi ympäristönsuojeluviranomainen voi myöntää hakemuksesta lykkäystä toimenpiteelle, mikäli kustannukset ovat kohtuuttomat ja jätevesistä aiheutuva kuormitus on vähäinen

Lisäksi on ehdotettu "porkkanoita" toimenpiteen suorittamiseksi määräajassa eli tukea taloudellisesti:

- 1) kotitalousvähennykseen luettaisiin jätevesisuunnitelman kustannukset
- 2) mikäli kiinteistölle on myönnetty hankkeeseen korjausavustusta niin se ei saisi estää kotitalousvähennyksen saantia
- 3) korjausavustuksen määrää köyhimmille kiinteistönomistajille tulisi nostaa 40 % ja lisäksi korjausavustusten määrärahoja tulisi lisätä

Ehdotus

Ympäristöpäällikkö:

Ympäristölautakunta päättää lausua otsikossa olevasta asiasta seuraavaa:

Ehdotuksena neuvonnan osoittaminen järjestöille on hyvä, mutta ei kovin yksinkertainen asia. Ensinnäkään sopivia järjestöjä ei varsinkaan pienemmistä kunnista helposti löydy. Toiseksi neuvonta vaatii asiantuntemusta, minkä omaksuminen ei tapahdu aivan hetkessä. Kolmanneksi työn tekeminen edellyttää riittävää pohjakoulutusta, jolloin jätevesiasioihin liittyvien asioiden hallinta on joutuisampaa ja helpompaa.

Varsinais-Suomen Agenda on Varsinais-Suomen alueella tehnyt monta vuotta ja tekee edelleen hajajätevesiasioissa neuvontaa ja tiedotusta, mutta vastaavanlaista järjestöä ei monellakaan seutukunnalla ole käytettävissään.

Varsinais-Suomen Agendan ja luultavasti ei muidenkaan järjestöjen nykyiset resurssit kunnista puhumattakaan riitä kiinteistökohtaisen neuvonnan suorittamiseen ellei ko. järjestöille tai kunnille osoiteta riittävää määrärahaa lisäresurssien palkkaamiseksi riittävän pitkäksi aikaa.

Ehdotus kiinteistökohtaisten jätevesisuunnitelmien laatimiseksi kustannusarvioineen vaatii sellaista asiantuntemusta, että sitä ei pienellä koulutuksella tai kurssituksella pysty omaamaan. Siksi niiden teko onkin järkevää jättää ko. suunnittelutoimistojen tehtäväksi.

Mikäli järjestöt palkkaavat jätevesineuvoja, tulisi heidän olla kiinteässä yhteistyössä kuntien viranhaltijoiden kanssa. Tällä vältytään siltä, että neuvojen antamat ohjeet tai suositukset eivät ole ristiriidassa kunnan päätösten ja ohjeiden kanssa. Kuntien päätäntävaltaan kuuluu kuitenkin viime kädessä ko. laitteistojen lupakäytännöt.

Ehdotuksessa on paljon "porkkanoita", mikä saattaa osaltaan vauhdittaa asetuksen toimeenpanoa ennen määräajan umpeutumista. Kotitalousvähennys ja korjausavustusten saanti eivät enää ehdotuksen mukaan sulkisi toinen toistaan pois. Lisäksi korjausavustuksen määrää ehdotetaan korotettavaksi alimpien tulorajojen kohdalla. Tämä tosin auttaa

vain matalan tulotason ruokakunnissa eikä sillä suuressa mittakaavassa ole vaikutusta jätevesiasetuksen velvoitteiden toteutumiseen.

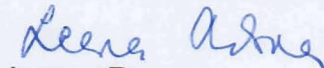
Erittäin hyvää ehdotuksessa on mahdollisuus lisämääräajan myöntämiseen sekä ikäihmisille että niille kiinteistöille, joiden on mahdollisuus muutaman vuoden sisällä liittyä kunnan rakentamaan verkostoon. Lisäksi voi hakea poikkeusta asetuksen määräyksistä paikalliselta ympäristönsuojeluviranomaiselta, mikäli jätevesien ympäristöön aiheuttamaa kuormitusta voidaan pitää vähäisenä tai vaadittavat toimet ovat kohtuuttomia joko kalleutensa tai poikkeuksellisen teknisen vaativuutensa takia. Lisääaikaa voidaan tällaisille kohteille myöntää korkeintaan viisi vuotta.

Päätös

Ympäristölautakunta:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Otteen oikeaksi todistaa:

Leena Rosama
pöytäkirjanpitäjä

Tiedoksi

ympäristöministeriö

Valtioneuvoston asetus
talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 - 2017

Ympäristöministeriön esittelyn mukaisesti säädetään 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 18 ja 95 §:n nojalla:

1 § Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään eräistä toimenpiteistä talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetun valtioneuvoston asetuksen (542/2003, jäljempänä hajajätevesiasetus) toimeenpanossa.

2 § Lykkäykset

Hajajätevesiasetuksen 12 §:n 2 momentin mukainen siirtymäaika käyttökuntoisille jätevesijärjestelmille jatkuu 31.12.2017 asti, jos

- 1) kiinteistön haltija ja muut kiinteistöllä vakituisesti asuvat ovat täyttäneet 70 vuotta viimeistään 31.12.2013; tai
- 2) kiinteistö sijaitsee alueella, joka on vesihuoltolain (119/2001) 5 §:ssä tarkoitetussa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa viimeistään 31.12.2012 esitetty ulotettavaksi viemäriverkoston piiriin 31.12.2017 mennessä.

Muutoin on voimassa, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 18 §:n 2 momentissa säädetään kiinteistökohtaisesta poikkeuksesta sekä mitä hajajätevesiasetuksen 12 §:n 4 momentissa säädetään kiinteistökohtaiseen jätevesijärjestelmän parantamistoimien myöhentämisestä.

3 § Ilmoitus lykkäyksestä

Kiinteistön haltijan on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 31.12.2013 mennessä, jos kiinteistöllä lykätään jätevesijärjestelmien parantamistoimia 2 §:n mukaisesti. Ilmoitukseen tulee liittää jäljennös hajajätevesiasetuksen 6 §:n mukaisesta selvityksestä kiinteistön jätevesijärjestelmästä ja ilmoituksesta tulee käydä ilmi seuraavat tiedot:

- 1) kiinteistön sijaintitiedot;
- 2) kiinteistön omistajan ja haltijan yhteystiedot; ja
- 3) lykkäyksen peruste eli:
 - a) kiinteistön haltijan ja kiinteistöllä vakituisesti asuvien henkilöiden nimet ja syntymäajat; tai
 - b) arvio kiinteistön viemäriverkoston liittymisen ajankohdasta.

Mitä kiinteistön haltijan ilmoituksesta 1 momentissa säädetään, on voimassa myös ilmoitettaessa hajajätevesiasetuksen 12 §:n 4 momentin mukaisesti kiinteistökohtaiseen jätevesijärjestelmän parantamistoimien myöhentämisestä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tällaisessa ilmoituksessa on 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun lykkäyksen perusteen sijasta esitettävä selvitys niistä syistä, joiden vuoksi käsittelyvaatimusten noudattamiseksi tarvittavat toimet ovat kiinteistön haltijalle kohtuuttomia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ei ole tarpeen, jos kunta on ilmoittanut kiinteistön haltijoille, että kiinteistö sijaitsee 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla alueella.

Kunnan tulee toimittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 31.12.2014 mennessä yhteenveto kaikista niistä alueensa kiinteistöistä, jotka 2 §:n mukaan ovat 1.1.2014 olleet vapautettuja talousjätevesien käsittelyä koskevista yleisistä vaatimuksista.

4 § Valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on kohdennettava talousjätevesien käsittelyvaatimusten noudattamisen valvontaa jätevesien puutteellisesta käsittelystä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen vaaran suuruuden perusteella. Talousjätevesien puutteellisesta käsittelystä aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa arvioitaessa huomiota kiinnitetään erityisesti kiinteistöllä syntyvien jätevesien määrään ja laatuun sekä kiinteistön sijaintiin suhteessa pohjavesialueisiin ja vesistöön tai siihen johtavan uomaan.

5 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan x päivänä kuuta 2010 ja on voimassa joulukuun loppuun 2017.

Tiivistelmä

Ympäristöministeriön 5.6.2009 asettama selvitysmies oikeustieteen lisensiaatti Lauri Tarasti selvitti hajajätevesiasetuksen toimeenpanon nykytilaa ja siinä ilmenneitä ongelmia kymmenen vuoden siirtymäajan saaneiden kiinteistöjen osalta, joilla määräaika jätevesien käsittelyn tehostamiselle päättyy 31.12.2013.

Selvityksessä todetaan, että hajajätevesiasetuksen tarkoituksena on nostaa haja-asutusalueilla talousjäteveden käsittelyn tasoa eikä siitä ole syytä tinkiä. Kysymyksessä on vesiensuojelun kulttuurin suuri muutos. Ei ole myöskään esitetty sellaista luotettavaa tieteellistä tai muuta näyttöä, että talousjätevesistä ympäristöön joutuvan kuormituksen vähentämisvaatimuksista fosforin, typen ja orgaanisen aineen osalta tulisi luopua.

Puutteelliseksi koettu neuvonta ehdotetaan järjestettäväksi kiinteistökohtaisesti kiinteistöllä käymällä. Neuvonta tulisi järjestää pääasiallisesti valtionavustuksen tukemana järjestöissä, joilla on kiinnostusta siihen ja jotka hankkivat jätevesikysymyksissä tarvittavan asiantuntemuksen. Järjestöjen antaman neuvonnan tulisi joko olla maksutonta tai edellyttää kiinteistönhaltijalta vain pientä korvausta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin nimettäisiin jätevesineuvoja. Epätietoisuuden poistamiseksi kaikille hajajätevesiasetuksen piiriin kuuluville kiinteistöille tulisi lähettää selkeäkielinen tiedote, jossa eri vaihtoehdot kustannuksineen todettaisiin ja annettaisiin muu tarpeellinen informaatio.

Paljon keskustelua herättäneitä ongelmia asetuksen toimeenpanossa ratkaistaisiin neljällä säännöksellä.

- 1) Jos kaikki kiinteistöllä pysyvästi asuvat kiinteistönhaltijat ovat iäkkäitä, millä tarkoitettaisiin 1.1.2014 vähintään 70 vuotta täyttäneitä, ei heiltä haja-asutusalueilla vaadittaisi uusia toimenpiteitä. Velvoitteet siirtyisivät seuraavalle sukupolvelle. Samalla estyisi se mahdollisuus, että vanhan sukupolven väistyessä vastikään tehdyt jätevesi-investoinnit osoittautuisivat hyödyttömiksi kiinteistön jäädessä asumattomaksi.
- 2) Päällekkäisten investointien välttämiseksi ne kiinteistöt, jotka kunnassa on suunniteltu viemäriverkon piiriin 31.12.2017 mennessä, vapautuisivat jätevesijärjestelmänsä tehostamistoimista ennen viemärin rakentamista.
- 3) Hajajätevesiasetuksen 12 §:n 4 momentin mukaan, jos kiinteistöllä tarvittavat toimet ovat kalleuden tai poikkeuksellisen teknisen vaativuuden vuoksi kiinteistön haltijalle kohtuuttomia ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä, voidaan jätevesijärjestelmän parantaminen tehdä viimeistään 14 vuoden kuluessa eli siirtymäaika pidentyy neljällä vuodella. Tähän riittää kiinteistön haltijan perusteltu ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 10 vuoden siirtymäaikana eli 31.12.2013 mennessä. Kalleutta arvioitaisiin sekä kiinteistön haltijan tulotason perusteella että tarvittavien toimien suhteessa rakennuksen ja/tai kiinteistön arvoon.

- 4) Tämän ohella on voimassa ympäristönsuojelulain 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu lykkäysmahdollisuus, johon tarvitaan hakemus ja sen käsittely kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa. Tämä lykkäys voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan ja se voidaan toistaa, jos hajajätevesiasetuksessa edellytetyt toimet kokonaisuutena arvioiden ovat kiinteistön jäteveden käsittelyvaatimusten noudattamiseksi kiinteistön haltijalle kohtuuttomat ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä.

Valvonnan priorisoinnin toteuttamiseksi hajajätevesiasetuksen täytäntöönpanon valvonnassa ensisijainen huomio olisi kiinnitettävä kohteisiin, joissa jätevesien puutteellinen käsittely aiheuttaa ympäristön pilaantumista tai pilaantumisen vaaraa, kuten kiinteistöihin, jotka sijaitsevat ranta-alueilla tai pohjavesialueilla tai joissa syntyvä jätevesi on määrällisesti tai laadullisesti tavanomaisesta haitallisesti poikkeavaa.

Hajajätevesiasetuksen täytäntöönpanon kustannukset todetaan vaikeiksi laskea, koska tiedossa ei ole, mitkä jätevesijärjestelmät tulevat käyttöön eikä saatavien avustusten ja verovähennysten suuruus, mutta joka tapauksessa kysymys on miljardiluokan kustannuksista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ympäristöministeriö välittömästi kustannustehokkuuden lisäämiseksi selvittäisi eri vaihtoehtojen keskimääräiset kustannukset ja saattaisi ne neuvonnassa ja tiedotteessa kiinteistön haltijoiden tarkasteltaviksi sekä myös täydentäisi rakentamismääräyksiä kustannustehokkaita kuivakäymälöitä ja vähävetisiä käymälöitä koskevin osin.

Selvitykseen sisältyy kolme ehdotusta hajajätevesiasetuksen toimeenpanon tukemiseksi taloudellisin toimenpitein: Keskeistä hajajätevesiasetuksen toimeenpanon edistämisessä on neuvonta ja jätevesisuunnitelma laatiminen. Niiden tulisi olla taloudellisesti mahdollisimman edullisia kiinteistön haltijoille. Sitä kautta olisi saatavissa merkittävää hyötyä jätelaiteinvestointien oikeaksi suuntaamiseksi.

- 1) Tämän vuoksi kotitalousvähennyksen piiriin tulisi lukea jätevesisuunnitelman kustannukset, jotka nyt voidaan verotuksessa vähentää vain siltä osin kuin suunnitelman teko tapahtuu kiinteistöllä. Neuvonnan, joka vastaisi esisuunnittelua, tulisi olla ilmaista tai lähes ilmaista.
- 2) Jätevesijärjestelmän parantamiseen saatavan julkisen korjausavustuksen (niin valtion kuin kunnan) ei tulisi estää kotitalousvähennyksen saantia kuten tähän tapahtuu. Tuloverolain 127 a §:n 3 momenttia tulisi muuttaa tältä osin. Samoin on tehty pientalojen lämmitystapamuutoksiin myönnettävissä energiaavustuksissa.
- 3) Valtion korjausavustuksen prosenttiosuus köyhimmille kiinteistönhaltijoille tulisi nostaa 40 %:iin ja samalla varautua korjausavustusten määrärahojen nostoon valtion talousarviossa avustuksen tarpeen kasvaessa.

Lisäksi selvitykseen sisältyy ehdotukset järjestöjen neuvonnan valtionavustuksiksi ja vesihuoltoavustusten korottamiseksi. Valtion tulisi vesihuoltoavustuksia myöntäessään ja kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueita hyväksyessään vaatia selvitystä siitä, onko harkittu ja miten valokaapelin vetämistä vesi- ja viemärihankkeen yhteydessä.

IV Ehdotukset hajajätevesiasetuksen täytäntöönpanon vaatimiksi taloudellisiksi toimenpiteiksi

A. Järjestöjen neuvonnan valtionavustus

Eräistä toimenpiteistä hajajätevesiasetuksen täytäntöönpanossa annettavan asetuksen 2 §:n mukaan jätevesineuvontaa annettaisiin alan järjestöissä, jotka saisivat neuvontaan valtionavustusta. Hajajätevesiasetuksen toimeenpanossa neuvonnalla on olennainen merkitys. Se on myös kustannustehokas tapa vaikuttaa kiinteistönhaltijain päätöksiin jätevesijärjestelmän valinnasta. Jos neuvonnan kustannukset luettaisiin kotitalousvähennyksen piiriin tai niihin annettaisiin korjausavustusta, neuvonta olisi kiinteistönhaltijalle vailla kustannuksia. Samaan tulokseen kuitenkin päästään, jos valtionavustuksella voitaisiin suoraan peittää järjestöjen antaman neuvonnan kustannukset joko kokonaan tai ainakin pääasiallisesti. Kiinteistönhaltijalta voitaisiin tarpeettomien neuvontapyyntöjen poistamiseksi edellyttää pientä maksua, esimerkiksi 20–50 euroa neuvontakäyntiä kohden.

Valtionavustuksen tulisi perustua

- kiinteistökohtaiseen neuvontaan, mikä edellyttäisi neuvojalta aina käyntiä kiinteistöllä. Vain tällä edellytyksellä neuvonta on tehokasta ja antaa kiinteistönhaltijalle uskottavia tietoja.
- neuvojan tulisi olla ammattitaitoinen, mikä vaatimus tulisi erikseen selvittää eri ammattitutkintojen ja vaadittavan kokemuksen osalta
- neuvojan tulisi olla puolueeton eikä edustaa kauppaa tai laitevalmistajia
- neuvojan tulisi antaa lyhyt kirjallinen suositus, mikä jätevesijärjestelmä tai mitkä sopivat kiinteistölle, taikka ilmoittaa, ettei lisätoimia tarvita. Neuvoja ei tekisi jätevesisuunnitelmaa, mutta kehottaisi tarvittaessa sen teettämiseen.

Ympäristöministeriön tulisi selvittää, mitkä järjestöt voisivat ottaa neuvontaa tehtäväkseen. Neuvoja tulisi olla tasaisesti eri puolilla maata, jotta kiinteistöllä käyntien matkat ja siihen kuluva aika olisivat kohtuulliset. Neuvoja tulisi kouluttaa. Valtionavustuksen tulisi perustua neuvojen kiinteistökohtaisten käyntien lukumäärään. Se edellyttää niiden suuren määrän vuoksi merkittävää tukea. Käyntikohtainen avustus olisi tehokas ja samalla valvonnallisesti helppo.

Valtion talousarvioon tulisi ottaa vuosiksi 2011 ja 2014 valtionavustusta 5 milj. euroa ja vuosiksi 2012 ja 2013 6 milj. euroa vuodessa järjestöjen suorittamaan neuvontaan kiinteistöjen jätevesijärjestelmän parantamiseksi hajajätevesiasetuksen vaatimukset täyttävällä tavalla.

B. Korjausavustukset ja kotitalousvähennys

Hajajätevesiasetuksen kiinteistökohtaista toimeenpanoa tuetaan tällä hetkellä voimakkaimmin kotitalousvähennyksellä verotuksessa (tuloverolain 127 a–c §) ja ympäristöministeriön pääluokassa 35.20.55 olevin avustuksin korjaustoimintaan (laki ja asetus korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista (1185/2005 ja 128/2006).

Verotuksessa saa kotitalousvähennyksenä vähentää ensisijaisesti valtion tuloverosta 100 euron omavastuuosuuden jälkeen 60 % asunnossa ja vapaa-ajan asunnossa tehdystä työstä maksetuista työkorvauksista. Laitteista vähennystä ei siis saa. Kotitalousvähennys on yleinen.

Korjausavustusta puolestaan myönnetään tulorajat alittaville ruokakunnille jätevesijärjestelmän toteuttamiseksi tarvittavien viemärien sekä jätevesien ja jätteiden käsittelylaitosten rakentamiseen enintään 35 % hyväksyttävistä kustannuksista. Tulorajat alkavat yhden hengen ruokakunnan bruttotuloista, jotka eivät saa ylittää 1 640 euroa/kk. Korjausavustus on sosiaaliperusteinen.

Hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa on syytä edelleen pyrkiä edistämään taloudellisin toimin. Parhaiten se tapahtuu kotitalousvähennyksen ehtoja muuttamalla, koska siinä on olemassa oleva toimiva järjestelmä ja se on yleinen. Jos kyse on sosiaaliperusteisesta avustamisesta, korjausavustuksen kehittäminen on paikallaan.

Keskeistä hajajätevesiasetuksen toimeenpanon edistämisessä on neuvonta ja jätevesisuunnitelma laatiminen. Niiden tulisi olla taloudellisesti mahdollisimman edullisia kiinteistön haltijoille. Sitä kautta olisi saatavissa merkittävää hyötyä jätelaiteinvestointien oikeaksi suuntaamiseksi.

- 1) Tämän vuoksi kotitalousvähennyksen piiriin tulisi lukea jätevesisuunnitelman (ja, ellei se ole ilmainen, sitä edeltävän neuvonnan) kustannukset, jotka nyt voidaan verotuksessa vähentää vain siltä osin kuin suunnitelman teko tapahtuu kiinteistöllä.

Jos kuten edellä on ehdotettu, neuvonta, joka vastaisi esisuunnittelua, olisi ilmainen tai lähes ilmainen, ei siltä osin olisi tarvetta kotitalousvähennystä koskevien säännösten muuttamiseen. Suunnittelussakin jää tällä hetkellä vain se osuus kotitalousvähennyksen ulkopuolelle, jota ei tehdä kiinteistöllä.

Kotitalousvähennys ja julkinen korjausavustus sulkevat tuloverolain 127 a §:n 3 momentin mukaan toisensa pois. Näin estyy kokonaan myös kunnallinen tuki jätevesijärjestelmiin, jollaista tukea eräissä kunnissa on maksettu. Osa julkista korjausavustusta saavista ei edes voi saada kotitalousvähennystä, koska heillä ei ole veroa, mistä vähennys voitaisiin ottaa.

- 2) Jätevesijärjestelmän parantamiseen saatavan julkisen korjausavustuksen (niin valtion kuin kunnan) ei tulisi estää kotitalousvähennyksen saantia kuten tänään tapahtuu. Tuloverolain 127 a §:n 3 momenttia tulisi muuttaa tältä osin. Samoin on tehty pientalojen lämmitystapamuutoksiin myönnettävissä energiaavustuksissa.

Ehdotettu muutos vastaisi siten vuonna 2006 (1218/2006) tehtyä muutosta saman asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksia koskevan lain mukaisten pientalojen lämmitystapamuutoksiin myönnettävien energiaavustusten osalta.

- 3) Valtion korjausavustuksen prosenttiosuus köyhimmille kiinteistönhaltijoille tulisi nostaa 40 %:iin ja samalla varautua korjausavustusten määrärahojen nostoon valtion talousarviossa avustuksen tarpeen kasvaessa.

Korjausavustusta voidaan myöntää ympärivuotisessa asuinkäytössä olevan rakennuksen kustannuksiin sosiaalisin perustein. Ruokakunnan tulorajoja avustuksen saamisessa nostettiin vuonna 2008 (115/2008), mutta avustuksen suuruus 35 % hyväksyttävistä kustannuksista jäi ennalleen. Avustuksen hyväksyttäviin kustannuksiin kuitenkin luetaan myös laitteiden hankintakustannukset ja viemäriin liittymismaksut. Avustuksen prosenttiosuuden nosto helpottaisi hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa matalan tulotason ruokakunnissa.

Kotitalousvähennyksen osalta ehdotukset merkitsisivät poikkeusta tuloverolain nykyisiin säännöksiin. Ne voitaisiin säätää voimaan vain neljän vuoden määräajaksi 2011–2014, ellei niistä haluta pysyviä. Sen jälkeen palattaisiin nykyiseen järjestelmään.

C. Vesihuoltoavustukset

Viemäriverkoston liittyminen on kiinteistön haltijalle ja tavallisesti myös ympäristölle jätevesien puhdistustuloksilta paras jätevesiratkaisu. Suomessa on lähes 1 500 vesihuoltolaitosta, joista noin 400 on kunnallista ja yli 1 000 vesiosuuskuntia. Niiden toiminta voi perustua joko oman siirtoviemärin rakentamiseen muun vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston tai oman jätevedenpuhdistamon rakentamiseen. Viemäriverkoston piirissä on noin 80 % maamme väestöstä.

Hajajätevesiasetuksen toteuttamisen kannalta on järkevää lähivuosina pyrkiä toteuttamaan viemäriverkosto siellä, missä se on taloudellista ja vesiensuojelun kannalta järkevää. Kustannukset ovat kiinteistöä kohden tällä hetkellä noin 10 000 euroa. Valtio voi osallistua viemäriverkoston rakentamiskustannuksiin vesihuollon tukilain (686/2004) mukaisesti enintään 30 %:lla tai erityisestä syystä enintään 50 %:lla hyväksyttävistä kustannuksista. Avustus on viime aikoina ollut yleensä 20–25 %.

Valtion talousarviossa vuodelle 2010 on maa- ja metsätalousministeriön momentilla 30.50.31 (Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen) avustuksena vesihuolto-toimenpiteisiin 9 600 000 euroa, joka valtaosaltaan käytetään haja-asutusalueiden viemärointihankkeiden tukemiseen. Määrärahasta 3 000 000 euroa on tarkoitettu käytettäväksi viemäriverkostojen laajentamisen tukemiseen haja-asutusalueilla, joille aiemmin on valtion tuella rakennettu runkovesijohto. Vastaavasti ympäristöministeriön momentilla 35.10.61 (Ympäristönsuojelun edistäminen) on vesihuollon tukilain mukaisesti avustuksiin etenkin yhteishankkeita varten 1 000 000 euroa. Valtion tuen määrä haja-asutusalueiden saattamiseksi viemäroinnin piiriin nousee siten vuonna 2010 noin 10 miljoonaan euroon.

Valtion tuella voidaan viemäriverkosto vuonna 2010 ulottaa noin 5 000 kiinteistöön, ja avustusten tason säilyessä samana vuosina 2011–2013 saataisiin vielä 15 000 kiinteistöä viemäriverkoston piiriin. Jos vielä otetaan huomioon ehdotettuun asetukseen eräistä toimenpiteistä hajajätevesiasetuksen täytäntöönpanossa sisältyvä viemäriverkoston rakentamiseen tarkoitettu neljän vuoden lisäaika ja siihen liittyen valtion tuen jatkaminen vuosina 2014–2015 samalla tasolla siirtomäärärahoina, tulisi vuoden 2017 loppuun mennessä liitettyksi yhteensä vielä noin 10 000 kiinteistöä viemäriverkoston.

Alueellisilta ympäristökeskuksilta vuonna 2008 saatujen tarveselvitysten mukaan mahdollisia hankkeita on kuitenkin noin 90 000 kiinteistöön. Osa niistä on epärealistisia eikä osaan ole koskaan taloudellisia edellytyksiä. Mutta luku osoittaa, mistä suuruusluokasta on kysymys. Jos valtion avustus rajoitetaan kuntien vesihuollon kehittämissuunnitelmiin merkittyihin alueisiin, kuten tulisi tehdä, päädytään pienempiin arvioihin.

Edellä sanottuun viitaten ehdotetaan vesihuoltoavustuksia korotettavaksi vuosina 2011–2015.

Viemäriverkoston laajentamiseksi ja sitä kautta hajajätevesiasetuksen toimeenpanon helpottamiseksi tulisi valtion vesihuoltoavustuksia vuosiksi 2011–2015 nostaa maa- ja metsätalousministeriön momentilla 30.53.31 vuositasolla 9 600 000 eurosta 12 600 000 euroon ja ympäristöministeriön momentilla 35.10.61 vuositasolla 1 000 000 eurosta 3 500 000 euroon. Näillä korotetuilla avustuksilla voitaisiin saada 2010–2017 viemäriverkoston piiriin nykyisen tasoisten määrärahojen tuottaman 30 000 kiinteistön lisäksi vielä noin 12 000 kiinteistöä eli yhteensä noin 42 000 kiinteistöä.